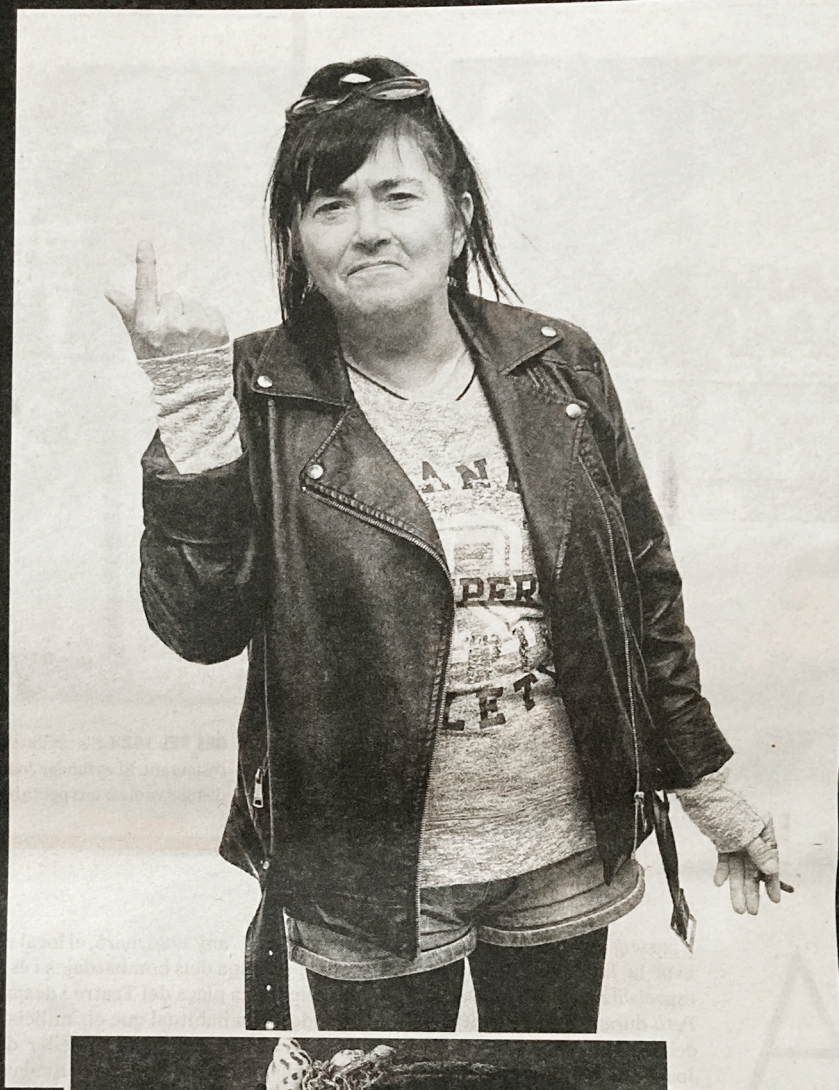

EL PODER D'UNA CÀMERA: LES PRESES ES FOTOGRAFIEN

Camila Oliveira

Marta Fabregas

A les presons, les dones viuen una doble marginalitat: moltes han estat víctimes de la violència masclista i tenen molta menys oferta cultural i d'activitats que els homes. El projecte Traspasant l'Objectiu els ha permès convertir-se en fotògrafes i muses, i empoderar-se amb l'ajuda d'una càmera.

Laura Gálvez-Rhein

Laura Gálvez-Rhein

Sílvia Marimon

// H

e sentit l'esperança que aviat podré sortir d'aquí i podré volar. L'he sentit mentre em feien una fotografia dins la cel·la, amb la finestra oberta i l'airet acariciant-me

la cara", diu Vanesa G., una de les internes de la presó de Can Brians, que ha participat en el projecte *Traspassant l'Objectiu*, dirigit per l'artista i activista feminista, Marta Fàbregas.

Les dones són les grans oblidades del sistema penitenciari. Només representen el 7% de la població reclusa i disposen de menys instal·lacions i recursos que els homes. A les presons de dones hi ha molts menys programes de tractament, menys activitats socioculturals, menys tallers... "A Can Brians em passava hores i hores al pati, sense res a fer. Allà és difícil interactuar amb altres internes, perquè hi ha un punt de desconfiança", explica Camila Oliveira, mentre bressola la seva filla, que ha nascut fa menys d'un mes. Les possibilitats de canvi o de treure's l'estigma de sobre no s'albiren des del pati de la presó, on pràcticament no hi ha res a fer.

Per això, per a la Camila, que fa molt pocs dies que ha sortit de la presó, poder-se apuntar el projecte de la Fundació Setba, una de les poquíssimes ofertes culturals de Can Brians, va ser una gran oportunitat: "Quan agafava la càmera, la dona a qui fotografiava ja no era només la meua companya de presó: estàvem compartint una altra cosa, i era més fàcil obrir-se", explica. "Moltes dones que hi ha a Can Brians són víctimes de maltractaments i quan surten se senten insegures. No es tractava només de fotografiar-les sinó també parlar-hi. Jo els demanava que desafiessin la càmera amb la mirada", afegeix la Camila. Sortir-se'n un cop fora de la presó no és gens fàcil, moltes tenen l'autoestima baixa per culpa de tota la violència que han patit i, a més, els persegueix l'estigma d'haver estat en una presó. "Les que caiem som sempre les mateixes", assegura una interna. Segons l'Anuari Mèdia.cat del febrer del 2019, el

75% de les preses han viscut violència masclista en algun moment de la seva vida.

Els tallers de fotografia es fan a l'antiga cel·la d'aïllament de la presó, des d'on es veu el pati i, durant dos anys, hi han participat més de 60 dones. No només agafen la càmera sinó que també són muses: "L'objectiu del projecte és empoderar les dones. D'una banda els ensenyem el llenguatge fotogràfic i com, a través de l'art, ens poden transformar i retrobar; i, de l'altra, hi ha un efecte mirall", detalla Fàbregas. Qui fotografia pot captar moltes coses de l'altra i qui és fotografiat inspira. "Després de fer el projecte se senten boniques i inspiradores i han adquirit un aprenentatge. Aprenen també que aquestes fotografies no les fan per a un home sinó per a elles mateixes", diu la directora de la Fundació Setba, Cristina Sampere.

La càmera crea empatia

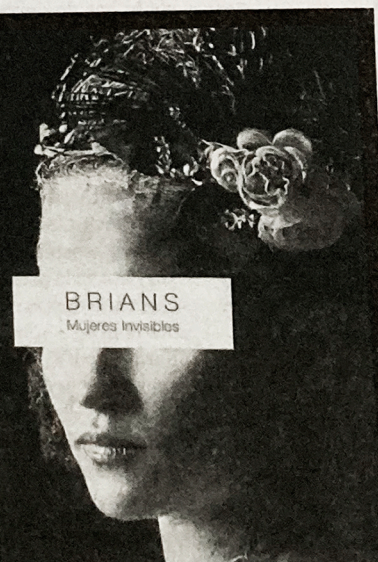
El projecte *Traspassant l'Objectiu* es farà en altres presons. Aquest 2022 també es durà a terme a Wad-Ras. La Laura Gálvez-Rhein, fotògrafa documentalista de *Traspassant l'Objectiu*, va començar a participar-hi, com a becària, quan tenia 22 anys. Ara ja en té 24: "He après molt més que elles. Jo he tingut moltes oportunitats; mol-

tes de les internes no, moltes han estat maltractades, marginades i aïllades. Crec que amb les fotografies també hem creat xarxa, les dones s'han de fer costat les unes a les altres", explica. Gálvez-Rhein creu que algunes de les internes rebutjaven la seva feminitat perquè la veien com una debilitat: "Amb les fotografies també hi ha un procés d'acceptació, de no amagar-se darrere una façana que els ajuda a sobreviure".

Traspassant l'Objectiu consisteix en fer deu sessions de 90 minuts. Dos dies a la setmana, les internes es reuneixen a les antigues cel·les d'aïllament i, en parelles, fan de fotògrafes i de models. A la taula hi ha un timbre de color marró i, quan acaba la sessió, les internes que volen poden tocar-lo i explicar com se senten: "És el moment de deixar-se anar i moltes expliquen que durant uns moments s'han oblidat d'on eren, que han vist la llum de les seves companyes o que s'han tornat a sentir guapes", detalla Fàbregas. "Comparteixo que avui m'he sentit com *Pretty Woman*", escriu una de les internes. "Jo no soc persona, soc art. I si no n'hi ha en creó", diu una altra interna. "És diu molt que la cultura ens salva i és real, les internes es fotografien les unes a les altres sense jutjar-se i empatitzen molt més entre elles", valora Fàbregas. ●

'BRIANS. MUJERES INVISIBLES', EL FOTOLLIBRE

Brians. Mujeres invisibles és el primer fotollibre, editat per Lumínic, sorgit dels tallers de fotografia que es van fer a Can Brians. El fotollibre inclou, a part dels retrats de les mateixes internes i de Marta Fàbregas, fotografies dels diferents espais de la presó de Laura Gálvez-Rhein i dos fotoreportatges de Camila Oliveria i de Sofia Kyprisli, que continua a Brians i que ha tingut la fotoperiodista Sandra Balsells com a mentora. El 2023 la Fundació Setba vol publicar un segon fotollibre. *Brians. Mujeres invisibles* inclou també algunes de les frases de les mateixes internes. Les fotografies també es van penjar, en gran format, al pati de la presó de Can Brians.

BRIANS
Mujeres invisibles